

Nr. 2.389/30.09.2023

APROB.
SECRETAR DE STAT,
Ionel-Florian Lixandru

**Către Inspectoratele Școlare Județene/Inspectoratul Școlar
al Municipiului București,**

- În atenția inspectorului școlar general și a inspectorului școlar pentru învățământul preșcolar/educație timpurie -

În vederea implementării unitare și coerente a prevederilor *Curriculumului pentru educația timpurie* (aprobat prin OMEN nr.4694/02.08.2019) și ale *Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară* (aprobată prin HG nr.566/2022), precum și pentru organizarea și funcționarea unui sistem de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate, prevăzut în Proiectul România Educată lansat de Președinția României și aprobat de Parlamentul României în anul 2021, se aprobă *Scrisoarea metodică pentru anul școlar 2022-2023*, prevăzută în anexă.

Vă rugăm să distribuiți acest document în toate unitățile de educație timpurie antepreșcolară cu personalitate juridică, în unitățile de învățământ preșcolar (cu sau fără creșă ca structură a acestora) și în unitățile de învățământ preuniversitar cu grupe de nivel preșcolar și/sau antepreșcolar, să încurajați analiza și discutarea acestuia în prima activitate metodică la nivel de unitate și, ulterior, să verificați modul în care sunt respectate recomandările făcute.

DIRECTOR GENERAL,
Mihaela Tania Irimia

DIRECTOR,
Eugen Stoica

INSPECTOR GENERAL,
Viorica Preda

JOC, RESPECT ȘI BUCURIE !
Scrisoare metodică pentru anul școlar 2022 - 2023

*Copilul râde:
Înțelepciunea și iubirea mea e jocul!
Tânărul cântă:
Jocul și-nțelepciunea mea-i iubirea!
Bătrânul tace:
Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea!*
(Lucian Blaga, Trei fețe, 1919)

Anul școlar 2022 - 2023 se va derula sub deviza: **Joc, respect și bucurie !** și, de aceea, demersurile noastre în domeniul educației timpurii vor avea în vedere:

Jocul

- ca mijloc de comunicare și reziliență;
- ca mijloc de dezvoltare și învățare;
- ca trăire care stimulează creativitatea;
- ca mijloc de relaxare și recuperare;
- ca metodă didactică;
- ca mijloc de realizare a activităților didactice.

Respectul

- pentru propria persoană;
- pentru semenii;
- pentru valorile general umane transmise din generație în generație (reguli de comportament în diferite situații: în familie, în unitatea de învățământ, în mijloacele de transport, în excursie/tabără, în diferite spații publice etc.);
- pentru valorile naționale (reprezentanți români de seamă, istorie, geografie, obiceiuri, tradiții, folclor);
- pentru natură;
- pentru patrimoniul viu (https://www.youtube.com/watch?v=_EQB-_99q-k);

Bucuria

- ca emoție;
- ca mod de viață;
- ca sentiment împărtășit cu ceilalți;
- ca mobil al stării de bine și al dezvoltării.

Noile prevederi legislative care vizează organizarea și funcționarea unui sistem de educație timpurie unitar, inclusiv și de calitate; o structură modulară a anului școlar și o acomodare cu prevederi ale *Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar - 2022*, necesită clarificări și repere care să stimuleze la **reflecție și aplicare unitară, responsabilă și cu sens**.

Astfel, prezenta scrisoare metodică va avea în vedere următoarele aspecte:

- *Clarificarea unor prevederi ale Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară (HG nr.566/2022);*
- *Precizări cu privire la mediul educațional în unitățile de educație timpurie (creșe și grădinițe) și rolul acestuia în învățare și în dezvoltarea autonomiei personale;*
- *Proiectare și evaluare în educația timpurie;*
- *Reglementări și documente școlare cu care operăm în educația timpurie în acest an școlar;*
- *Teme propuse pentru activitățile metodice și cercurile pedagogice;*
- *Proiecte și programe educaționale care se derulează în acest an școlar în educația timpurie.*

A. Clarificarea unor prevederi ale Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară (HG nr.566/2022)

Odată cu promovarea HG nr.566/28.04.2022, organizarea și funcționarea creșelor s-a transformat într-o prioritate a inspectoratelor școlare și a unităților de învățământ preșcolar cu personalitate juridică/unităților de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică, cu grupe de nivel preșcolar.

În acest context, pentru o înțelegere unitară a prevederilor legale legate de acest aspect, se impun o serie de precizări suplimentare, după cum urmează:

Creșa este un serviciu public sau privat, care face parte din sistemul național de învățământ preuniversitar și care are misiunea de a oferi, pe timpul zilei, servicii integrate de educație, îngrijire și supraveghere copiilor de vârstă antepreșcolară, cu vârste cuprinse între 0 și 3 ani.

Unități de educație timpurie antepreșcolară sunt:

a) **creșele arondate** unei unități de învățământ preșcolar cu personalitate juridică, cu program prelungit;

b) **creșele arondate** unei unități de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică care are în componență nivel preșcolar, inclusiv creșele confesionale care solicită arondarea prin decizie a inspectoratelor școlare județene/al municipiului București;

c) **creșele nearondate** unei unități de învățământ, pentru care autoritățile publice locale au calitatea de persoană juridică fondatoare și care devin

unități de învățământ cu personalitate juridică și sunt coordonate metodologic de Inspectoratul Școlar Județean/al municipiului București;

d) centrele de zi cu grupe de antepreșcolari.

Serviciile de educație timpurie pentru unitățile de educație timpurie nearondate unei unități de învățământ și pentru care autoritățile publice locale au calitatea de persoană juridică fondatoare sunt coordonate metodologic de către inspectoratul școlar județean/al municipiului București (ISJ/ISMB), prin desemnarea unei unități de învățământ preșcolar care va coordona și monitoriza planificarea, organizarea și desfășurarea activităților cu copiii, în acord cu prevederile curriculumului specific, în baza unui plan operațional anual aprobat de ISJ/ISMB.

Ministerul Educației, prin inspectoratele școlare, asigură finanțarea cheltuielilor de personal, pentru creșele nearondate, în limita costului standard per antepreșcolar, proporțional cu numărul de antepreșcolari.

Structura anului școlar pentru unitățile publice de educație timpurie antepreșcolară este aceeași cu cea stabilită pentru învățământul preșcolar.

Planul de școlarizare pentru unitățile publice de educație timpurie antepreșcolară (atât creșele arondate, cât și creșele nearondate) se stabilește anual de către inspectoratele școlare județene/al municipiului București și se înaintează Ministerului Educației în vederea aprobării cifrelor de școlarizare pentru unitățile de învățământ preuniversitar.

Înscrierea copiilor în unitățile de educație timpurie antepreșcolară se face conform precizărilor și calendarului specific transmise anual de Ministerul Educației, a criteriilor specifice stabilite de consiliul de administrație sau, după caz, de autoritatea administrației publice locale; în situații deosebite, copiii antepreșcolari pot fi înscriși în unitățile de educație timpurie antepreșcolară în timpul anului școlar, cu respectarea prevederilor în vigoare.

Conducerea unităților de educație timpurie antepreșcolară se asigură de către director și CA; funcția de director se ocupă conform prevederilor legale în vigoare; numirea în funcția de director la creșele nearondate se face prin decizie a inspectorului școlar general emisă cu avizul conform al primarului.

Asigurarea personalului este responsabilitatea angajatorului; asigurarea personalului didactic - ISJ/ISMB în colaborare cu a) unitatea de învățământ; b) APL; în creșele pentru care nu se solicită arondarea autoritățile administrației publice locale au calitatea de ordonator principal de credite și asigură posturile necesare funcționării acestora.

Părinții/reprezentanții legali ai căror copii beneficiază de servicii în cadrul unităților de învățământ preuniversitar cu nivel antepreșcolar publice sunt obligați la plata unei contribuții lunare de întreținere/contribuție de hrană, stabilită prin decizia consiliului de administrație al unității de învățământ, după consultarea părinților.

B. Precizări cu privire la mediul educațional în unitățile de educație timpurie (creșe și grădinițe) și rolul acestuia în învățare și în dezvoltarea autonomiei personale

Mediul educațional este un factor activ și decisiv în procesul de dezvoltare și învățare al copilului mic. Specialiștii îl numesc al treilea educator, pe lângă cadrul didactic și resursele înnăscute ale copilului.

Calitatea mediului va influența dezvoltarea autonomiei copilului, progresele acestora din punct de vedere fizic și cognitiv, formarea personalității acestora și, implicit, traseul școlarizării lor și viața de adult de mai târziu.

În acest sens, Ministerul Educației încurajează cadrele didactice din unitățile de educație timpurie (creșe și grădinițe) să urmărească construirea unui mediu educațional care:

- să exprime grijă pentru starea de bine a copilului, liniște, ordine, armonie;
- să-i permită copilului să exploreze liber spațiul, să se manifeste: să poată alerga, să poată cânta, să poată râde zgomotos (delimitarea unor zone gălăgioase de zonele de liniște/învățare).;
- să-i confere copilului o stare de siguranță, securitate fizică și emoțională pentru a putea să exploreze, experimenteze și să integreze experiențele trăite;
- să evite supraîncărcarea, însă, în același timp să-i incite curiozitatea copilului;
- să-i permită copilului să se exprime și să primească răspunsuri și confirmări ale reușitelor sale din partea unui adult, aspect important din punct de vedere afectiv pentru el;
- să reflecte diversitatea culturală;
- să exprime adaptare la particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor.

Pentru a veni în ajutorul cadrelor didactice, prezentăm câteva aspecte pe care le considerăm importante pentru acestea în procesul de construire a unui mediu educațional sigur, stimulat și prietenos pentru copiii de la naștere la 6 ani.

O serie de specialiști în domeniul educației timpurii ne atenționează cu privire la **excesul de materiale și elemente decorative care poate crea disconfort copilului în sala de grupă**. Studiile arată că, pentru copiii mici, un mediu încărcat poate perturba atenția acestora și îi determină să obțină rezultate mai slabe. Gillian McNamee, director de învățare la Erikson Institute din Chicago avertizează profesorii asupra a ceea ce ea a numit "Efectul de mall" în decorarea sălilor de clasă. "Când mergi într-un mall, după o oră și jumătate deja simți că sunt prea mulți oameni, prea multă stimulare vizuală, gălăgie"; "Asta poate dărmă o persoană". De multe ori, profesorii sunt conștienți de efectele negative ale supraîncărcării sălilor de clasă, cunosc faptul că un mediu mai simplu stimulează creativitatea, însă se tem de impresia pe care o sală goală o generează în rândul părinților.

De fapt, **tot ceea ce expunem pe pereți trebuie să fie în acord cu nevoile copilului și pentru stimularea dezvoltării acestuia**. Mai mult, dacă un profesor ajunge la finalul anului școlar la concluzia că nu a folosit niciodată informațiile sau materialele afișate, nu a făcut referire la ele, înseamnă că ele nu au avut nicio valoare pedagogică pentru elevii săi. Unii practicieni sunt chiar de părere că nu este

bine să afișezi nimic înainte ca aceste materiale să fi fost explorate sau create de copii/cu copiii.

Mobilierul trebuie să ofere copilului o ambianță familială, sigură și confortabilă, să fie adaptat vârstei copiilor, să contribuie la crearea unui **climat educațional stimulat**iv și să **permită gruparea și regruparea, în funcție de tipurile de jocuri și activități desfășurate.**

Rafturile și sertarele vor fi joase, astfel încât copiii să aibă acces ușor la jucării, să fie tentați să le utilizeze. Jucăriile și materialele necesare desfășurării activităților trebuie așezate la nivelul copiilor, astfel încât aceștia să le poată vedea, să le poată alege și să se deprindă să le așeze la locul lor. Acestea trebuie să fie schimbate în funcție de tematica de învățare.

Cadrul didactic va acorda o atenție deosebită organizării spațiului în centre, cum ar fi: **Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă** și altele. Organizarea acestor centre se va face ținând cont de resursele materiale, de spațiul existent și de nivelul de vârstă al copiilor. În funcție de spațiul disponibil, cadrul didactic poate deschide toate centrele sau cel puțin **două centre de activitate**, în care pregătește zilnic „oferta” pentru copii, astfel încât aceștia să aibă posibilitatea să **aleagă** locul de învățare și joc în funcție de disponibilitate și nevoi.

Pentru copiii antepreșcolari, spațiul sălii de grupă va fi împărțit în cel puțin două zone: zona pentru joc liber, unde se pot desfășura activități mai zgomotoase, și zona pentru activitate/învățare, unde se vor desfășura activitățile care necesită liniște și concentrare; în zona pentru activitate/învățare trebuie să existe cel puțin două centre de interes din cele recomandate pentru copiii de la naștere la 6 ani (Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă etc.), dotate cu materiale și jucării specifice activităților pe care copiii le vor desfășura. Tot în această zonă trebuie să existe și un spațiu liniștit și confortabil pentru odihnă.

Multe săli de grupă sunt dotate cu televizoare, dar utilizarea acestora trebuie făcută cu multă precauție și cu un scop precis. Educatoarea trebuie să planifice, numai dacă este necesar, un timp scurt pentru vizionare, să selecteze un anumit program care vine în acord cu tema activităților (un minidocumentar, imagini și peisaje, un joc educativ). Este util ca vizionarea programului sau a secvenței respective să aibă loc cu un grup de copii, sub îndrumarea educatoarei care participă alături de aceștia pentru a le da explicații. **Televizorul trebuie folosit pentru a completa cunoștințele copiilor și nu ca un element concurent pentru activitățile din sala de grupă, în scopul vizionării desenelor animate.** Insistăm asupra respectării acestor aspecte, întrucât numeroși copii sunt aproape dependenți de televizor și demersurile noastre trebuie să fie orientate spre formarea capacității de gândire a copilului, dezvoltarea creativității și a imaginației, lucruri pe care televizorul (folosit fără discernământ) nu le facilitează, ci le blochează.

Lucrările realizate de copii trebuie să fie expuse și, astfel, să fie apreciat efortul pe care l-au depus pentru a le obține. Se vor organiza spații de expunere a acestora, iar dacă spațiul pentru expunere este insuficient, lucrările vor fi expuse doar după negocierea cu copiii pentru a decide care lucrări să fie afișate, având grijă ca, succesiv, toți copiii din grupă să aibă lucrările evidențiate.

Grija pentru amenajarea mediului educațional din sala de grupă se va reflecta și în amenajarea spațiilor existente în aer liber (curtea grădiniței/creșei). Echilibrul, coordonarea, abilitățile senzoriale și motorii, grija față de mediu, cooperarea, interesul pentru a experimenta sunt dobândite aici, în spațiile de

învățare în aer liber. De aceea, ne vom asigura că și aceste spații îi oferă copilului siguranță, libertate de mișcare și în alegeri, posibilitatea de a-și satisface curiozitatea și, în același timp, de a fi creativ.

În organizarea și amenajarea mediului educațional din interior sau din exterior se va ține cont de prevederile *Standardelor privind materialele de predare-învățare în educația timpurie și Normativul de dotare minimală pentru serviciile de educație timpurie a copiilor de la naștere la 6 ani* (OM. nr.4143/2022).

C. Proiectare și evaluare în educația timpurie

Prezentul curriculum (aprobat prin OM nr.4694/2019) pune un accent deosebit pe **ideea de unitate a celor două segmente ale educației timpurii** (antepreșcolar și preșcolar), precum și pe **conceptul de dezvoltare globală a copilului**, considerat a fi central în perioada copilăriei timpurii, în contextul în care, în societatea de azi, pregătirea copilului pentru școală și pentru viață trebuie să aibă în vedere nu doar competențele academice, ci, în aceeași măsură, capacități, deprinderi, atitudini ce țin de **dezvoltarea socio-emoțională** (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a accepta diversitatea, toleranța etc.), **dezvoltarea cognitivă** (abordarea unor situații problematice, gândirea divergentă, stabilirea de relații cauzale, etc., asocieri, corelații etc.), **dezvoltarea fizică** (motricitate, sănătate, alimentație sănătoasă etc.), **dezvoltarea limbajului și a comunicării** (ascultare în vederea înțelegerii mesajului, comunicare și exprimare orală corectă, interes pentru scris și citit, discriminare fonetică, conștientizarea mesajului scris etc.), **capacități și atitudini în învățare** (curiozitate și interes, inițiativă, persistență, creativitate).

În acest context, se recomandă **echipei de educatori/profesori pentru învățământ preșcolar, în urma derulării evaluărilor inițiale, să selecteze, de la fiecare domeniu de dezvoltare, comportamentele așteptate de la copiii grupei și dimensiunile de dezvoltare vizate pentru perioada imediat următoare** (pentru fiecare modul în parte din structura anului școlar) și să le **eșaloneze în timp**. Totodată, acestea vor fi revizuite după o perioadă, în vederea realizării ajustărilor, în funcție de răspunsul copiilor și de progresele înregistrate de aceștia ca grup. În acest sens, cadrul didactic consemnează o serie de aspecte referitoare la copii în caietul de observații, ca la finalul perioadei de evaluare inițială să poată face completările necesare în fișele individuale de progres. Firesc este ca, în urma celor constatate și consemnate în observatoare, să se organizeze activități individuale sau pentru un grup mic de copii activități ameliorative, compensatorii sau recuperatorii.

Activitatea didactică se planifică anual și săptămânal în acord cu planul de învățământ și metodologia de aplicare a acestuia, din cadrul curriculumului specific.

Planificarea activităților pe termen lung (an, modul) sau *proiectarea globală* așa cum o numește C. Cucoș (2014) are drept scop armonizarea activităților propuse cu *Planul de învățământ pentru educație timpurie* și cu *Programa școlară pentru educație timpurie, parte a Curriculumului pentru educația timpurie* (2019). Planificarea activităților pe termen lung reprezintă un cadrul prielnic pentru planificarea pe termen scurt (săptămânală, zilnică). **În educația timpurie accentul cade pe evaluarea progresului copilului în raport cu el însuși și nu pe achizițiile acestuia la nivelul conținuturilor predate, iar planificarea anuală este un ghid care poate suferi modificări pe parcursul întregului an școlar, în funcție de nivelul de**

dezvoltare al copiilor din grupă, de preocupările, interesele și dorințele acestora, precum și în funcție de resursele pe care cadrul didactic le are la dispoziție. Precizăm faptul că, de regulă, îndeosebi cu copiii de grupă mare, pe parcursul unui an școlar, vor fi abordate toate cele șase teme anuale de studiu, ca teme integratoare. Cu toate acestea, îndeosebi pentru copiii mai mici de 5 ani, pot fi și situații în care, în funcție de nivelul de vârstă/de dezvoltare al copiilor, de interesul acestora, de resursele (materialele, umane etc.) pe care cadrul didactic le are la dispoziție, se pot aborda mai puține teme anuale de studiu, însă **nu mai puțin de patru teme anuale de studiu la nivel preșcolar și nu mai puțin de două teme anuale de studiu la nivel antepreșcolar.**

Planificarea anuală se realizează pe teme săptămânale (nivel antepreșcolar - creșe) și pe proiecte tematice și teme săptămânale independente (nivel preșcolar - grădinițe).

În cele ce urmează prezentăm pașii importanți în proiectarea anuală:

I. Baza de plecare în realizarea planificării anuale din creșă/grădiniță o reprezintă stadiul/nivelul dezvoltării antepreșcolarelor/preșcolarelor care alcătuiesc grupa de copii. Astfel, educatoarea realizează o evaluare inițială în primele două-trei săptămâni ale anului școlar și stabilește nivelul de dezvoltare al fiecărui copil, raportat la indicatorii/reperetele care reflectă nivelul optim/ minimal al dezvoltării unui copil, pe un segment de vârstă, indicatori prevăzuți în *Reperetele fundamentale în învățarea și dezvoltarea copiilor de la naștere la 7 ani*. Rezultatele obținute sunt înregistrate/contabilizate în *Fișa de apreciere a progresului individual al copilului, înainte de intrarea în învățământul primar* (anexă a *Curriculumului pentru educația timpurie - 2019*), în caietul de observații asupra copilului sau în alte documente care înregistrează nivelul de dezvoltare al copiilor dintr-o grupă și pe care educatoarea le poate elabora, în contextul în care aceasta le consideră utile.

Pentru realizarea evaluării inițiale și pentru stabilirea nivelului de dezvoltare al copiilor din grupă se vor utiliza, ca metode de evaluare, întrebările adresate copiilor în timpul jocurilor/activităților de învățare, observarea curentă a reacțiilor acestora, analiza rezultatelor copiilor (lucrări, răspunsuri etc.). Ca instrumente de evaluare inițială pot fi utilizate: caietul de observații asupra copiilor, fișa de apreciere a progresului copilului antepreșcolar/preșcolar, fișe de evaluare (fără a exagera cu numărul acestora), portofoliul lucrărilor realizate în primele două-trei săptămâni și alte instrumente.

În această etapă, educatoarea va avea în vedere următoarele aspecte:

- observă comportamentele, atitudinile, deprinderile și abilitățile, limbajul, interacțiunile copiilor cu cei din jur;
- discută cu copilul, cu părinții sau cu alte persoane implicate în educația copilului;
- aplică copiilor fișe de evaluare integrate sau specifice diferitelor domenii de dezvoltare/domenii experiențiale;
- se raportează la fișa de reflecție (pentru a se asigura că a parcurs toate etapele și că a făcut toate demersurile necesare);

- consemnează/notează/ înregistrează constatările în caietul de observații asupra copiilor din grupă și, apoi, în fișa de apreciere a progresului; corelează consemnările din caietul de observații cu indicatorii din „Reperere Fundamentale în învățarea și dezvoltarea copilului de la naștere la 7 ani” și stabilește prioritățile de intervenție;
- analizează și descrie nivelul de dezvoltare al grupei, pe fiecare domeniu de dezvoltare: Dezvoltare fizică, sănătate și igienă personală, Dezvoltarea socio-emoțională, Dezvoltarea limbajului și a comunicării, Dezvoltarea cognitivă, Capacități și atitudini în învățare (într-un scurt raport de analiză de la începutul anului școlar sau într-o caracterizare a grupei care se poate regăsi în caietul de observații sau în alte documente, în care sunt cuprinse caracteristicile individuale și de grup ale copiilor);
- prognozează și realizează o listă cu prioritățile (competențele generale și specifice) domeniilor de dezvoltare care vor fi urmărite pe parcursul anului școlar.

II. Analizarea conținuturilor învățării, respectiv studierea descriptorilor de conținut ale cele 6 teme anuale de studiu (*Cine sunt/ suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cum planificăm/organizăm o activitate?, Cum exprimăm ceea ce simțim? și Ce și cum vreau să fiu?*) și corelarea acestora cu nivelul de dezvoltare al copiilor din grupă.

În cadrul acestei etape, cadrul didactic va selecta temele proiectelor tematice sau temele săptămânale, derivate din fiecare temă anuală de studiu, care vor putea fi abordate pe parcursul unui an școlar, asigurând un echilibru în abordarea acestora în funcție de nivelul grupei.

Astfel, cadrul didactic se va asigura că:

- realizează un sumar al conținuturilor posibile pentru fiecare temă anuală de studiu;
- compară conținuturile alocate fiecărei teme anuale de studiu, încercând să evite suprapunerea lor;
- structurează/organizează conținuturile pe teme, în funcție de nivelul grupei și optează pentru o abordare concentrică a temelor sau în funcție de tema anuală de studiu cu care acestea sunt corelate.

III. Elaborarea propriu-zisă a planificării anuale este o etapă în care cadrul didactic va avea grijă să:

- selecteze aspecte relevante din sumarul conținuturilor relevante posibil a fi parcurse cu copiii din grupă și să găsească teme pentru săptămânile tematice (nivel antepreșcolar) / proiectele tematice și/sau săptămânile independente (nivel preșcolar);
- compare (dacă este cazul) temele conținuturilor propuse cu cele parcurse în anul/anii anteriori, evitând suprapunerea acestora și încercând o abordare diversă și complementară;

- elaboreze o planificarea anuală care să cuprindă săptămâni tematice (nivel antepreșcolar) sau proiecte tematice și săptămâni independente (nivel preșcolar), respectând metodologia de aplicare a *Planului de învățământ pentru educație timpurie*;
- selecteze, pentru fiecare temă săptămânală/proiect tematic sau săptămână independentă, competențele specifice vizate, pentru fiecare domeniu de dezvoltare din programă și suporturile informative și materiale de care are nevoie.

Planificarea săptămânală a activităților de învățare poate fi subordonată și, ca atare, corelată cu tema săptămânală (nivel antepreșcolar) sau cu tema unui proiect tematic aflat în derulare/a unei săptămâni independente (nivel preșcolar), care se corelează cu o temă anuală de studiu. Conținuturile învățării vor fi trecute prin filtrul specificului vârstei antepreșcolarelor/preșcolarelor, precum și al ansamblului de cunoștințe și deprinderi pe care aceștia le posedă deja.

Astfel, **cerințele unei planificări săptămânale** de calitate sunt:

- *Aplicarea Planului de învățământ și a programului zilnic* pentru fiecare tip de unitate de educație timpurie (creșă/grădiniță cu program prelungit sau normal);
- *Corelarea conținuturilor pe verticală și pe orizontală*. Activitățile de învățare, la rândul lor, necesită a fi subordonate temei săptămânii, fie că este vorba despre activități și jocuri liber alese, activități pentru dezvoltare personală și/sau activități pe domenii experiențiale;
- *Respectarea nivelului de dezvoltare a grupei*. Planificarea pe termen scurt trebuie să țină seama și de *specificul grupei* de antepreșcolari/preșcolari, realizarea competențelor specifice vizate necesită perioade de internalizare diferite de la un colectiv la altul. Cadrul didactic are posibilitatea de a decide ce competențe și obiective operaționale vizează, ce conținuturi transmite și ce strategii didactice folosește pentru atingerea scopurilor. Deoarece planificarea/replanificarea acțiunilor educative este un proces influențat de progresul înregistrat de copii, atunci urmărirea acestuia devine scop în sine;
- *Anticiparea unor evenimente din viața socială a comunității sau personală a copiilor*. E important să anticipăm schimbările atmosferice, sărbătorile și evenimentele locale, naționale, culturale și religioase și chiar zilele aniversare ale copiilor care presupun o pregătire specială, precum realizarea unor activități specifice cu impact emoțional și social crescut: albume-surpriză din partea colegilor, confecționarea unor jucării cadou, oferirea cadourilor și urările fiecărui copil, pregătirea unei mese festive sau mică distracție cu muzică și dans alături de părinții copilului aniversat. Planificarea acestor momente în creșă/grădiniță contribuie la formarea comunității de grup, îi învață pe copii să se respecte, să fie empatici;
- *Asigurarea unui echilibru între activitățile pe grupuri mici, individuale și frontale pe parcursul unei zile*;

- *Alternarea activităților statice cu cele dinamice*, a celor liniștite cu cele zgomotoase, active (fizic și mental) cu cele de relaxare, activitățile structurate cu cele nestructurate;
- *Corelarea atentă a conținuturilor activităților pe centre, acestea putând deveni complementare pe parcursul unei zile.* Planificarea activității pe centre necesită o corelare atentă cu celelalte tipuri de activități. Dacă, de exemplu, la centrul *Construcții* realizăm „Căsuța piticilor”, putem programa să se desfășoare în acel decor *Jocul de rol* „Albă-ca zăpada și cei 7 pitici” sau citirea de imagini din poveste pentru centrul *Biblioteca*. O activitate bine planificată pe centre poate ajuta educatoarea să își organizeze activitatea întregii zile/săptămâni. De exemplu, săptămânile care au planificate teme de genul „Miresmele primăverii” (sau alte teme legate de viața pe pământ) se recomandă a debuta cu activități experiențiale din Domeniul Știință pentru a putea face cunoscut copiilor aspecte relevante din viața acestora, iar în cadrul centrelor pot fi explorate aspecte ale primăverii prin lectura unor imagini (Biblioteca), prin studiul atlaselor, ierbarelor (Știință) ori prin desen sau modelaj (Artă). Înaintea unor observări este ideal dacă antepreșcolarul/preșcolarul face cunoștință în centre cu obiectul supus observației, pentru că el nu mai este limitat de acțiunea frontală a educatoarei și se poate mișca liber, poate pune întrebările pe care le consideră necesare lămuririi lui. Activitățile de genul *Joc de rol* ar putea fi planificate după ce copilul află aspecte semnificative cu privire la conținutul/subiectul vizat;
- *Elementul ludic va avea prioritate în construirea unei planificări săptămânale sau zilnice*, a unui demers didactic integrat, toți copiii fiind fascinați de joc, la vârsta copilăriei, și provocat de acesta la vârsta maturității. (H.Catalano și I.Albulescu, *Pedagogia jocului și a activităților ludice*, 2017)

Subliniem faptul că, în contextul noului curriculum cadru didactic nu își va îndrepta atenția către un număr de activități dat de planul de învățământ, pentru că nu există o astfel de limitare numerică. În schimb, acesta va avea în vedere asigurarea unui echilibru în planificarea tuturor tipurilor de activități și a mijloacelor de realizare a acestora, atât zilnic, cât și săptămânal. De aceea, recomandăm cadrului didactic, la anumite intervale de timp (între 3 și 5 săptămâni), să revadă planificarea și să echilibreze balanța activităților, în perioada imediat următoare, dacă mijloacele de realizare sau domeniile experiențiale pe care le-a parcurs împreună cu copiii au favorizat un domeniu/mijloc sau altul (ex.: au fost planificate mai multe activități de memorizare, pentru că se apropia Crăciunul; au fost planificate mai multe activități matematice, pentru că materialul didactic pe care îl aveam era foarte ofertant din perspectiva temei proiectului tematic, copiii s-au arătat dornici să progreseze în activitățile de grupare după mai multe criterii și în activitatea de numărat etc.). Diversificarea mijloacelor de realizare a activității și

alternarea tuturor tipurilor de activități tematice/experiențiale asigură diversitate și bogăție activităților, preîntâmpinând șabloanele, stereotipurile și plictiseala.

Evaluarea trebuie să urmărească progresul copilului în raport cu el însuși și mai puțin raportarea la norme de grup (relative). Iar progresul copilului trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate).

De asemenea, evaluarea trebuie să îndeplinească trei funcții: măsurare (ce a învățat copilul?), predicție (este nivelul de dezvoltare al copilului suficient pentru stadiul următor, și în special pentru intrarea în școală?) și diagnoză (descrierea stării de fapt și identificarea aspectelor care perturbă dezvoltarea copilului). O evaluare eficientă este bazată pe observare sistematică în timpul diferitelor momente ale programului zilnic, pe dialogul cu părinții și pe date confirmate de portofoliul copilului, fișe etc.

Atunci când vorbim de evaluare în educația timpurie trebuie să aducem în discuție câteva aspecte importante, și anume:

- La începutul fiecărui an școlar, primele două-trei săptămâni sunt rezervate culegerii de date despre copii (evaluării inițiale). Cadrele didactice vor observa copiii în timpul diferitelor momente ale programului zilnic și vor dialoga atât cu părinții, cât și cu copiii, în vederea obținerii unei imagini cât mai apropiate de realitate, cu privire la dezvoltarea psiho-fizică și nivelul de cunoștințe și deprinderi al copiilor din grupa la care lucrează. Toate aceste informații vor fi consemnate în *Caietul de observații a copiilor* și, apoi, în *Fișa de apreciere a progresului* și vor sta la baza elaborării *Caracterizării grupei/raportului de început de an școlar* și, ulterior, a planificării calendaristice anuale.
- În ceea ce privește evaluarea continuă, cadrele didactice au o serie de oportunități în programul zilnic pentru realizarea acesteia. Totodată, nu trebuie să pierdem din vedere procesul de evaluare, derulat la sfârșitul fiecărei săptămâni tematice (nivel antepreșcolar) sau ca parte a fiecărui proiect tematic/a unei săptămâni tematice independente (nivel preșcolar), desfășurat cu copiii de-a lungul anului școlar.
- Sfârșitul anului școlar sau sfârșitul de ciclu necesită o evaluare mai atentă. Este vorba de evaluarea sumativă, care nu necesită delimitări fixe ca durată în timp și care va avea în vedere: fie stabilirea pașilor următori în parcurgerea curriculumului (ce urmează să desfășurăm cu copiii în anul școlar următor), fie culegerea datelor pentru finalizarea completării fișelor de apreciere a progresului copilului înainte de intrarea în etapa următoare (trecerea de la antepreșcolar la preșcolar, trecerea de la preșcolar la învățământul primar). Ca și în cazul evaluării inițiale, se recomandă utilizarea unei palete largi de mijloace și instrumente de evaluare și evitarea excesului de fișe de lucru, cu scopul de a conferi copilului siguranță și detașare în timpul acestui proces.

D. Reglementări, documente școlare și instrumente de lucru în educația timpurie

În cele ce urmează vom enumera câteva dintre reglementările importante care sprijină derularea în bune condiții a activităților din unitățile de educație timpurie (creșe și grădinițe):

- *Curriculumul pentru învățământul preșcolar (OM nr.4694/2019);*
- *Reperete fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 7 ani (OM nr.3851 /2010);*
- *Standarde de referință pentru învățământul preuniversitar, inclusiv pentru unitățile de educație timpurie antepreșcolară, aprobate prin hotărâre de guvern (HG nr. 994/2020);*
- *Standardele privind materialele de predare-învățare în educația timpurie și Normativul de dotare minimală pentru serviciile de educație timpurie a copiilor de la naștere la 6 ani (OM. nr.4143/2022);*
- *Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 136/2016 privind aprobarea normelor metodologice pentru determinarea costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev și stabilirea finanțării de bază de la bugetul de stat, din sume defalcate din T.V.A. prin bugetele locale, pe baza costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev, pentru toți preșcolarii și elevii din învățământul general obligatoriu particular și confesional acreditat, precum și pentru cei din învățământul profesional și liceal acreditat, particular și confesional (HG nr.194/2022);*
- *Legea nr.248/2015, republicată (2020), privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate;*
- *Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară (HG nr.566/2022);*
- *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (OM .4183/2022);*
- *Metodologia de organizare a Programului național pentru preșcolari și elevii "Ateliere de vară" (OM nr.4126/2022);*
- *Norme metodologice privind efectuarea concediului de odihnă al personalului didactic de predare, de conducere, de îndrumare și control și al personalului de cercetare din învățământul de stat (OM nr.4050/2021);*
- *Norme de igienă din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor (OMs nr.1456/2020);*
- *Nota MEd nr.28.259/2000 privind documentele de evidență a activității educatoarelor din învățământul preuniversitar (ref.la Condica de prezență și evidență a activității educatoarei întâlnită și cu denumirea de Caietul educatoarei);*
- *Adresa MEd nr. 40.377/2000 privind documentele de evidență a activității educatoarelor din învățământul preuniversitar care lucrează la grupele cu predare în limba minorităților naționale;*

- *Adresa MEd nr.46.267/2010 privind activitățile specifice funcției de diriginte în învățământul preșcolar.*

În ceea ce privește documentele școlare și instrumentele de lucru* care fac parte din portofoliul educatoarei/educatorului-puericultor, menționăm:

Cadrele didactice din educația timpurie utilizează o serie de documente pentru înregistrarea prezenței zilnice a copiilor, pentru înregistrarea activităților cu copiii și a rezultatelor obținute cu aceștia, precum și pentru proiectarea fiecărei activități în parte, respectiv:

- Condica de evidență a activității didactice din educația timpurie/Planificarea săptămânală;
- Catalogul grupei;
- Caietul metodic (în care se fac consemnări privind studiul individual sau se înregistrează informații importante din punct de vedere profesional);
- Caietul de observații privind progresele copiilor;
- Fișele de apreciere a progresului individual al copilului înainte de intrarea în clasa pregătitoare (modalitatea de completare a acestora a fost prezentată în *Scrisoarea metodică 2019*);
- Fișa de reflecție (focalizată pe interacțiuni), cu mențiunea că aceasta va fi utilizată doar ca o listă de autoverificare;
- Proiectele tematice;
- Proiecte didactice pentru toate tipurile de activități, cu mențiunea că pentru proiectele de activitate integrată sunt necesare și scenarii de activitate;
- Planificarea activităților derulate pentru dezvoltare profesională;
- Planificarea activităților cu părinții;
- Planificarea activităților cu grădinița/școala;
- Planificarea activităților extracurriculare.

Suplimentar, cadrele didactice din unitățile de educație timpurie, vor adăuga portofoliului lor profesional următoarele materiale:

- Materialele didactice confecționate, fișe de lucru și de evaluare, modele de lucrări artistico-plastice și practice;
- Proiecte educative, protocoale de colaborare;
- Portofoliile copiilor;
- Mapa cu materiale-suport pentru temele de consiliere - concepute sau preluate din diverse surse, pentru a putea veni în sprijinul părinților;
- CV - Curriculum vitae;
- Copii ale documentelor de studii;
- Dovezi/ documente ale participării la activități de formare continuă.

* Detalii legate de acestea se regăsesc în materialul electronic transmis inspectoratelor școlare în septembrie 2019: *Suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculumul pentru educație timpurie.*

E. Teme propuse pentru activitățile metodice și cercurile pedagogice

În acest an școlar, următoarele teme vor constitui puncte de discuție și de reflecție în cadrul **activităților metodice săptămânale și cercurilor pedagogice, care se vor derula în comun (educatoare - educatori-puericultori din creșe):**

- *Educația outdoor - exemple practice, proiecte educaționale derulate la nivel național/local;*
- *Educația incluzivă în contextul dezvoltării comunităților de învățare; împărtășirea bunelor practici de la nivel local;*
- *Educația pentru valori în educația timpurie;*
- *Integrarea aspectelor specifice patrimoniului viu în curriculumul pentru educație timpurie;*
- *Amprenta pedagogică (Signature pedagogies - L.S.Shulman, 2005) și importanța ei în procesul de formare a cadrelor didactice din educația timpurie;*
- *Activități STEAM în educația timpurie;*
- *Metodele interactive de grup și importanța lor din perspectiva integrării curriculare;*
- *Integrarea serviciilor de educație și îngrijire în unitățile de educație timpurie antepreșcolară.*

F. Proiecte și programe educaționale care se derulează în acest an școlar în educația timpurie

Ministerul Educației a inițiat constant, alături de parteneri importanți și cu experiență în domeniu, proiecte educaționale dedicate învățământului preșcolar/educației timpurii. De aceea, multe dintre proiectele inițiate, în timp, au cunoscut dezvoltări noi. Dintre acestea amintim:

- Programul educațional național de stimulare a interesului pentru lectură ***Să citim pentru mileniul trei*** (MEd, ISJ-uri, grădinițe, comunități locale); continuă și prin inițiativele OvidiuRo: ***Ateliere de lectură*** și proiectul ***Citește-mi 100 de povești***;
- Programul educațional național de educație ecologică ***Ecogrădinița*** (MEd, ISJ-uri, grădinițe, comunități locale); continuă și cu proiectul ***Grădina de liniște, relaxare și învățare***.

O altă serie de programe inițiate de Ministerul Educației sau pentru care Ministerul Educației a încheiat parteneriat cu terți sunt:

- Programul educațional național de stimulare a interesului pentru educație fizică și sport ***Kalokagathia*** (MEd, ISJ-uri, grădinițe, comunități locale);
- Proiectul educațional ***De la joc la educație financiară*** (MEd, BCR, APPE, Infomedia Pro, ISJ-uri);
- Proiect educațional ***România crește cu tine - educația timpurie o investiție în viitor*** (CEDP Step by Step în parteneriat cu Reprezentanța UNICEF România, ISSA și MEd, cu finanțare elvețiană, prin Fundațiile Botnar și Jacobs); activitățile continuă în baza protocolului cu MEd nr.10.857/2022;
- Proiect educațional necompetitiv ***Educație timpurie incluzivă și de calitate*** (MEd, Univ.din Arad, Pitești, Suceava); activitățile continuă până în iunie 2023.

În acest an școlar, Ministerul Educației lansează două noi proiecte:

- **Proiect de educație pentru valori: *Joc, respect și bucurie!***
- **Proiect de *organizare de grupe Reggio-Emilia*** (pentru copiii de la naștere la 6 ani), **în fiecare județ**, cu sprijinul celor 42 de persoane resursă din cadrul proiectului ETIC care au participat la vizita de studii și cursul de formare în Centrul Loris Malaguzzi, Reggio Emilia, Italia.